

فساد فراگیر در افغانستان هدر رفتن میلیارد ها دالر کمک

سرمقاله

فساد در مبارزه با فساد

محمد رضا هویدا

فساد اقتصادی، فساد سیاسی، فساد اعتقادی، فساد اخلاقی، فساد اجتماعی و فساد اداری همه انواع فساد هستند. اختلاص، رشوت دادن و رشوت گرفتن، حیف و میل سرمایه های ملی و اموال مردم، عدم توازن در توزیع منابع و سرمایه های ملی، باند بازی، سبقت گرایی، تبعیض، حزب گرایی، خویش خواری، فریب، تزویر، استفاده از روابط غیر قانونی برای پیشبرد امور، سوء استفاده از موقوف اجتماعی، اداری، سیاسی و... ساختن شبکه ای از روابط غیر رسمی به جای روابط رسمی و روشن، پنهان کاری در امور رسمی، و... نیز از جمله مصادیق فساد هستند.

فساد در افغانستان چنان گسترده، پیچیده و فراگیر است، که اکثر اقداماتی که برای مبارزه با فساد در این کشور انجام می شود، از یک نگاه خود در مصادیق فساد قرار می گیرند. به عنوان مثال؛ رئیس جمهوری می خواهد با فساد مبارزه کند، برای این کار یک کمیسیون برای مبارزه با فساد اداری می سازد، در حالی که قبلا نیز کمیسویی بوده و هنوز هم وجود دارد، آیا واقعا این یک فساد دیگر افزون بر فسادهای سابق نیست؟ سؤال اینجاست که آیا کمیسیون سابق ناکارآمد بوده؟ یا کارمندان آن کار نکرده اند؟ عیب و نقص در جایی دیگری بوده است؟ به هر صورت کمیسیون گذشته باید بررسی شود و تکلیف کارمندان و تشکیلات و بودجه آن باید روشن شود، تا کمیسیون جدید با ساختار و ترکیب جدید و کاملا متفاوت از قبلی ساخته شود.

نمونه دیگر، عزل و نصب های کارمندان عالی رتبه دولتی را اگر در نظر بگیریم، به عنوان نمونه، معیار انتصاب والیان چیست؟ معیار انتصاب سفرا در نمایندگی های سیاسی افغانستان در خارج از کشور چیست؟ معیار ترکیب قومی در ادارات دولتی چیست؟ معیار توزیع مدال های دولتی چیست؟ و صدها معیار دیگر بر ای صدها مورد دیگر چیست؟

کتر موردی را می توان یافت که تمام یک پروسه بر اساس معیارهای تعریف شده انجام شود. مثلا در انتصاب والیان کدام معیار را می توان یافت که نقش نشود؟ در انتصاب سفرا نیز کدام معیار را می توان یافت که هیچ گاه نشکسته باشد؟

با مثلا در مورد خدمات شهری و کار شهرداری ها در کشور، ده ها هزار منزل مسکونی در ساحات غیر پلانی ساخته شده اند، در حالی که همین کارمندان و مدیران شهرداری و نواحی آن حاضر و ناظر بوده اند. به طور قطع می توان گفت که هر منزل مسکونی یا مارتیت و هوتل و... که خلاف نقشه شهرداری ساخته شده است، بر اثر یک عمل غیر قانونی صورت گرفته است. چرا تا هنوز دوسیه ای برای این امورات بلند رتبه شاروالی و... ساخته نشده و محاکمه ای صورت نگرفته و اگر مواردی بوده، برخورد سیاسی در قضا یا بیشتر از برخورد عادلانه و قانونی در آن بوده است.

به طور قطع می توان گفت که فساد تمامی زیربنای اجتماعی و سیاسی و اقتصادی کشور را فرا گرفته است. مبارزه با فساد در نبود استراتژی واضح و روشن، نبود برنامه عمل شفاف، نبود قاطعیت و جدیت هرگز ممکن نیست.

مبارزه با فساد بدون گزارش دهی امکان ندارد. فساد بدون امکان بررسی و تحقیق بی طر فانه و واقع گرایانه امکان ندارد. مثلا این ادعا که در نحوه جدید کار کمیته ملی تدارکات ده ها میلیون دالر صرفه جویی شده است یک ادعا است. این ادعا می طلبد که تحقیق شود تا صحت و سقم این ادعا مشخص شود. این ادعا که عزل و نصب ها کاملا مطابق قانون بوده است، در قدم اول باید گزارش شفاف و روشن داده شود، و پس از آن زمینه تحقیق آن فراهم شود. تا دیده شود که مثلا اداره امور ریاست جمهوری چقدر مطابق قوانین و معیارها استخدام کرده است و با وزارت دفاع و داخله چگونه بر اساس لیاقت و قانون رتبه های نظامی را توزیع کرده است.

لذا شعار دادن کار آسانی است، اما عمل کردن و ثابت ساختن کاری خیلی دشوار است. و در بسا موارد شعارهای مبارزه با فساد خود جزئی از مصادیق فساد قرار می گیرند.

صدها میلیارد دالر به افغانستان کمک شد اما بیشتر این کمک ها به جیب مقامات رفت. وقتی من به عنوان مشاور در دولت افغانستان کار می کردم کوچکترین پروژه زیربنایی سیاسی می شد و تحت الشعاع فساد قرار می گرفت. وقتی که وزارت می خواست به روستاییان آب سالم آتسایمیدنی تهیه کند، گاهی فقط یک راه برای عملی شدن آن پروژه بود آتیم دادن قرار داد به شرکت هایی که متعلق به نمایندگان پارلمان، مدیران عالیرتبه، رییس پلیس و زورمندان محلی بود. اگر آنها درنمناقصه برنده نمی شدند سهم خودشان را از طریق اخاذی دریافت می کردند. گاهی شرکای فراهم کننده تسهیلات برای وزارت ماشین آلات شان را از دست می دادند، یا وقتی مصرف کار پروژه در سرک بودند بر آنها آتش گشوده می شد به خاطر اینکه آنها رشوه به افراد مسلحی که مناطق اجرای پروژه را در کنترل داشتند نپرداختند. وزارتی که من کار می کردم وزارت انکشاف دعات یکی از بازوهای مهم دولت در اجرای پروژه های زیر بنایی بود. ما در حدود ۳۵۰۰۰ روستا از ۴۰۰۰۰ روستا در کشور را تحت پوشش خود داشتیم، ما خدمات زیربنایی حیاتی مانند کلبتیک های قابلگی، مکاتب، جاهای آب، پل ها، مراکز آموزشی زنان، جاده ها و پروژه های برق آتایی در حدود ۷۰ درصد از افغانستان ارایه دادیم، این کارهای خیلی مهم را برای مردمی که ضرورت شدید داشتند انجام دادیم؛ اما اغلب با فساد افرادی سیاسی همراه بود آنها برای اینکه از این برنامه سودی کسب کنند دست به هر کاری می زدند، و این پول ها از کجا می آمدند از جیب مالیه پوزان اروپا و بریتانیا و آمریکا و کانادا و استرالیا. از وقتی که افغانستان را ترک کردم آخرین بار کنفرانس پروکسل مرا به یاد افغانستان انداخت، در این کنفرانس رهبران جهان در بروکسل تدهه ۳ میلیارد دالر کمک را به افغانستان دادند. تنها انگلستان ۷۵۰ میلیون پوند در طول

سه سال به افغانستان کمک خواهد کرد. به عنوان یکی از کارکنان سابق در دولت افغانستان و کاندید سازمان ملل متحد من نگران چگونگی مصرف این کمک ها هستم، چه ضمانتی وجود دارد که این کمک ها به نفع مردم افغانستان باشد؟ آیا روستاییان دور دست از این کمک های که به دولت مملو از فساد داده شده مستفید خواهند شد؟ آیا به پناهجویانی که دیپورت می شوند برای ساختن یک زندگی جدید کمک خواهد کرد. من نگران این چک سفیدی هستم که اروپا به افغانستان داده است. مقامات فعلی افغانستان از پانزده سال پیش که نیروهای بین المللی باعث سقوط طالبان شدند قدرت را بدست دارند. از آن زمان تاکنون صدها میلیارد دالری افغانستان سرازیر شد بیشتر آنچه قبول داده بودند به خاطر اینکه صلح و ثبات به میان آید. برای همه افغان هایی که سالها جنگ و ویرانی را تحمل کردند بازسازی و ایجاد نهاد ها صورت گیرد و دولتی شکل بگیرد که امید به آینده را در مردم زنده کند. اما در عوض همه آن پول ها به هدر رفت. در حال حاضر خطر

داعش و طالبان که مناطق بیشتری را نسبت به سال ۲۰۰۱ در اختیار دارند به مراتب کمتر از این حکومت غرق در فساد هست. ظهور داعش و قدرت گرفتن طالبان و نا امیدی مردم نسبت به حکومت همه محصول همین حکومت فاسدهست. رتبه روستاییان در سازمان شفافیت بین المللی در زمینه فساد ۱۶۶ از ۱۶۸ اعلام شده است. یکی از فاسد ترین کشورها در جهان. حکومت اکثرا در حال فربه ساختن مقامات هست. چندین تن از مقامات از تجارت امپراطوری برای خود ساختند که هر تلاشی برای ایجاد تغییر مثبت در زندگی مردم را تحت الشعاع خود قرار میدهد. نجیگان سیاسی به برجسته ساختن مسایل قومی می پردازند. رقابت های قومی را تشدید می کنند. عدم تحمل سیاسی، تضعیف اراده سیاسی، و افزایش مصونیت از مجازات برای قدرتمندتر شدن از فعالیت های روزمره شان شده است. البته کشورهای کمک کننده اجازه دادند که حکومت به این مرحله رسید. دونرها بارها به فساد فراگیر اشاره کردند اما هرگز کمک هایشان را

وابسته به نظرات از چگونگی مصرف آن نکرده. در واقع آنها نتوانستند حکومت افغانستان را ملزم به حساب و کتاب در مورد مصارف کمک هایشان نمایند. رسیوایی کابل بانک یکسی از مثال های روشن آن هست. در یکی از بزرگترین بانک های افغانستان ۸۵۰ میلیون دالردر تقبلی از دست رفت. توسط مقامات ایالات متحده به عنوان «بزرگترین سرانه تقلب در تاریخ» توصیف شد. تقریبا تمامی سهامداران آن از مقامات بودند به شمول وزیران کابینه، وکلای پارلمان، جنگ سالاران. تنها در یک مورد مدیران لوکس در دویبی خریداری کردند که به نام سهامداران ثبت شده بود. همه کسانی که در این پولشویی عظیم دست داشتند غیر قابل پیگیری بودند. خلیل الله فیروزی مدیر پیشین بانک فقط به پنج سال زندان محکوم شد؛ اما سال گذشته برای امضای قراردادی با دولت افغانستان از زندان آزاد شد. این نوع فساد بطور غیر مستقیم باعث افزایش جنگ در افغانستان می شود. تا زمانی که فساد

آیا اعتیاد یک بیماری است؟

اعتیاد طولانی مدت و سخت باشد؛ اما امید به درمان و بهبودی، بسیار بالاست. آیا برای درمان اعتیاد روش های گوناگونی وجود دارد؟ از زمانی که انسان با ماده مخدر آشنا شد و مصرف آن باعث بروز پدیده اعتیاد گردید، درمان های گوناگونی نیز برای برطرف کردن آن به کار گرفته شد که خوشبختانه هر روز نیز این روش های درمان پیشرفته تر و کامل تر می شود. از درمان و ترک کردن در اردهای معتادان گننام و درمان با داروی متادون گرفته تا جدیدترین شیوه درمانی که U.R.O.D نام دارد. سبب رسانی فوق سریع (است. بیماریان، ترک جسمی را شروع می کنند و همانطور که قبلا اشاره شد مرحله دوم درمان و یا به عبارتی مرحله تکمیلی آن آغاز می شود که درمان قسمت روانی آن است. درمان های روانی چیست و اصول آن بر چه پایه ای استوار است؟ بیماری اعتیاد علاوه بر این که از نظر جسمی، فرد را ناتوان و وابسته می کند، یک نوع وابستگی روانی نیز در او ایجاد می کند که حتی در مواقعی که از نظر جسمی هیچ گونه مشکلی ندارد و نیاز جسمانی ندارد هوس و میل به مصرف مواد مخدر در او می تواند دلیلی بر شروع مجدد مصرف شود و اینجاست که نیاز بیمار به درمان های روانی کاملا احساس می شود. بنابراین باید نگرش و باورهای بیمار به مواد مخدر عوض شده و از نظر روانی، تنفر و انزجار جایگزین عشق و علاقه به

اعتیاد به مواد مخدر هستند و غالباً در نزدیکانشان اعتیاد به مواد مخدر شایع است. البته این مطلب دلیل آن نیست که هر شخصی که در بین نزدیکانش اعتیاد به مواد مخدر وجود ندارد، از نظر ژنتیکی مستعد ابتلا به بیماری اعتیاد نیست؛ زیرا اولاً ممکن است نزدیکان شخص از نظر ژنتیک مستعد این مشکل باشند ولی تاکنون این استعداد به ظهور نرسیده و استفاده مواد مخدر را تجربه نکرده باشند؛ ثانیاً اعتیاد به مواد مخدر فقط در زمینه ژنتیکی نیست و تیب شخصیتی افراد نیز نقش تعیین کننده دارد. افرادی که شخصیت های خودشیفته، پرخاشگر و ضد اجتماعی دارند، مستعد اعتیاد به مواد مخدر هستند؛ زیرا مصرف مواد مخدر نیازهای روانی ایشان را کاملا برطرف می کند. از سوی دیگر افرادی با شخصیت های افسرده و اصطلاحاً افراد با شخصیت های زود رنج و احساساتی نیز کاملاً مستعد اعتیاد به مواد مخدر هستند. زیرا در این افراد نیز مصرف مواد مخدر نیازهای درونی و روانی را برطرف می کند. به طور خلاصه می توان گفت هر شخصی می تواند مستعد اعتیاد به مواد مخدر باشد. فرد با استفاده از مواد مخدر در مرتبه اول احساس سرخوشی می کند به گونه ای که احساس می کند نیازهای روانی یا ژنتیکی او را برطرف نموده است. بدین ترتیب از نظر روانی معتاد به مواد مخدر می شود و به مرور با استفاده های مکرر از مواد به آنها وابسته می شود. در این مرحله این شخص، بیماری است که به مواد مخدر معتاد شده است.

کارتون روز

بدون شرح

بنیان گذار: دکتر حسین یاسا
مدیر مسول: محمد رضا هویدا
سردبیر: حفیظ الله زکی
کاریکاتوربست: خالق علی زاده

دیزاین: علی اصغر زاهدی، مصطفی جعفری
مسئول وب سایت: غلام عباس اصلان

آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۱۳۷-۱۳۷

ادامه یابد و عاملان آن از تعقیب در امان باشند مردم افغانستان احساس حقارت می کنند که رهبرانشان به آنها خیانت می کنند. و شورشیان از گسترش این احساس برای ناامید ساختن مردم بیشتر استفاده می برند. دشمنان از این خلا استفاده کرده و به حملات شان می افزایند. همین چند هفته قبل شورشیان طالب به کندز حمله کردند آخرین سنگری قوی که طالبان در سال ۲۰۰۱ از دست داده بودند این دومین باردر دوماه است که طالبان به کندز حمله می کنند حمله اولی در ماه آگست بود که کندز را مسدت کوتاهی به تصرف خود در آوردند. با این همه اروپا این بار شرط کمک به افغانستان را پذیرش مهاجران دیپورت شده به افغانستان توسط حکومت گذاشته است. این شرط باعث جلوگیری از فساد نمی شود. این شرط باعث حفظ جان افغان هایی که به میدان جنگ برگردانده میشوند نمی شود. طبق گزارش نمایندگی سازمان ملل متحد در افغانستان، ۵۱۶۶ غیرنظامی در شش ماه اول همین سال کشته شدند. بین سالهای ۲۰۰۹ تا جون ۲۰۱۶ تعداد تلفات غیرنظامیان به ۶۳۹۳۴ نفر رسیده است. گزارش دیگری می گوید نیمی از مناطق افغانستان درگیر جنگ و خشونت هست. با این حال آیا نباید اروپا شرط کمک هایش را به چیزی غیر از پذیرش مهاجرین دیپورت شده وابسته می کرد؟ کمک ها هدر خواهد رفت مگر اینکه کشورهای کمک کنند دولت افغانستان را تشویق به اجرای استراتژی واقعی مبارزه با فساد کند که مورد حمایت قانون باشد. باید مبارزه علیه فساد شرط کمک ها باشد و دولت افغانستان باید از خود اداره سیاسی برای پیمان دادن به فساد و مصونیت مجازات برای مقامات نشان دهد. به منظور ایجاد یک دولت موثر و شفاف در کابل دونرهایی که قول داده اند کمک کنند باید خط سرحی برای به مصرف رساندن پول های مالیه دهندگان شان مشخص کنند در غیر آن صورت این چک هم مانند چک های سفید قبلی به مصرف خواهد رسید و این داستان غم انگیز ادامه خواهد یافت.

افغانستان

The Daily Afghanistan Ma

روزنامه افغانستان ما از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید.
هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد.
مقالات وارده بازگردانده نمی شود.
مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سرمقاله یانگر دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد.

بنیان گذار: دکتر حسین یاسا
مدیر مسول: محمد رضا هویدا
سردبیر: حفیظ الله زکی
کاریکاتوربست: خالق علی زاده

دیزاین: علی اصغر زاهدی، مصطفی جعفری
مسئول وب سایت: غلام عباس اصلان

آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۱۳۷-۱۳۷